MUHAMMAD YUSUF IJODIDA MILLIY RUH VA VATANPARVARLIK G'OYALARINING BADIIY TALQINI

Termiz davlat pedagogika instituti
Tillar fakulteti
O'zbek tili va adabiyoti yo'nalishi
2-bosqich talabalari
Rajabaliyeva Sevinch G'ulomjon qizi
Muhiddinova Yasmina Zokirjon qizi

Annotatsiya:Mazkur maqolada Muhammad Yusuf ijodida milliy ruh va vatanparvarlik g'oyalarining badiiy talqini tahlil qilinadi. Shoir she'riyatida Vatanga muhabbat, ona yurtga sadoqat, xalqning urf-odat va qadriyatlariga hurmat kabi tushunchalar markaziy o'rin egallashi yoritib beriladi. Ayniqsa, uning sodda va samimiy uslubda yozilgan she'rlarida milliy o'zlikni anglash, xalq ruhini aks ettirish hamda yosh avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash g'oyalari chuqur ifoda topgani ko'rsatib o'tiladi.

Maqolada shoir ijodining o'zbek adabiyotidagi o'rni, uning she'riy merosining ma'naviy-estetik ahamiyati hamda bugungi kunda ham dolzarbligini saqlab kelayotgani ilmiy asosda tahlil qilinadi. Shuningdek, Muhammad Yusuf she'riyatining xalq qalbiga yaqinligi, uning asarlarida milliy ruhning jonli va ta'sirchan ifodasi mavjudligi alohida e'tirof etiladi.

Abstract: This article analyzes the artistic interpretation of the national spirit and patriotic ideas in the work of Muhammad Yusuf. It is highlighted that such concepts as love for the Motherland, loyalty to the motherland, respect for the traditions and values of the people occupy a central place in the poet's poetry. In particular, it is shown that in his poems, written in a simple and sincere style, the

ideas of understanding national identity, reflecting the spirit of the people, and educating the younger generation in the spirit of patriotism are deeply expressed. The article analyzes the place of the poet's work in Uzbek literature, the spiritual and aesthetic significance of his poetic heritage, and its relevance today on a scientific basis. It also recognizes the closeness of Muhammad Yusuf's poetry to the hearts of the people, and the presence of a lively and touching expression of the national spirit in his works.

Аннотация: В данной статье анализируется художественная интерпретация национального духа и патриотических идей в творчестве Мухаммада Юсуфа. Подчеркивается, что такие понятия, как любовь к Родине, верность Родине, уважение к традициям и ценностям народа, занимают центральное место в поэзии поэта. В частности, показано, что в его стихах, написанных простым и искренним стилем, глубоко выражены идеи понимания национальной идентичности, отражения духа народа и воспитания молодого поколения в духе патриотизма. В статье анализируется место творчества поэта в узбекской литературе, духовно-эстетическое значение его поэтического наследия и его актуальность сегодня на научной основе. Также признается близость поэзии Мухаммада Юсуфа к сердцам народа и наличие в его произведениях живого и трогательного выражения национального духа.

Kalit sõzlar:milliy ruh, vatanparvarlik, Vatanga muhabbat, ona yurt timsoli, xalqona uslub, milliy qadriyatlar, ma'naviyat, badiiy tafakkur, samimiylik, lirika, ruhiy kechinmalar, xalq ruhi, o'zlikni anglash, ma'naviy meros, estetik qadriyatlar

Muhammad Yusuf o'zbek adabiyotining mustaqillik davri taraqqiyotida alohida o'rin egallagan, xalq qalbidan chuqur joy olgan iste'dodli shoirlardan

biridir. Uning ijodi o‘zining samimiyligi, xalqona ohangi va hayotiyligi bilan ajralib turadi. Ayniqsa, shoir she’riyatida milliy ruh va vatanparvarlik g‘oyalari yetakchi mavzulardan biri sifatida namoyon bo‘lib, ularning badiiy talqini o‘ziga xos ifoda vositalari orqali yoritiladi. Muhammad Yusuf she’rlarida Vatan timsoli nafaqat muqaddas zamin, balki xalqning tarixiy xotirasi, milliy o‘zligi va ma’naviy qadriyatlari mujassam bo‘lgan tushuncha sifatida tasvirlanadi.

Shoir ijodida Vatanga bo‘lgan muhabbat oddiy tuyg‘u darajasida emas, balki inson qalbining eng nozik, eng pok kechinmalari bilan uyg‘un holda aks etadi. U o‘z she’rlarida ona yurtni ardoqlash, uning tinchligi va ravnaqi uchun fidoyilik ko‘rsatish g‘oyalarini ilgari suradi. Shu bilan birga, milliy qadriyatlar, urf-odatlar, ona tiliga hurmat va xalqning boy ma’naviy merosi uning ijodining asosiy tayanch nuqtalaridan biri hisoblanadi. Shoirning sodda va ravon tili, xalqona iboralarga boyligi uning asarlarini keng kitobxonlar ommasiga tushunarli va yaqin qiladi.

Mustaqillik yillarida o‘zbek jamiyatida milliy o‘zlikni anglash, tarixiy merosni qayta tiklash va yosh avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash masalalari dolzarb ahamiyat kasb etdi. Ana shunday muhim davrda Muhammad Yusuf ijodi xalqning ruhiy ehtiyojlariga javob beradigan, ularni birlashtiradigan va yuksak maqsadlar sari chorlaydigan badiiy manba sifatida maydonga chiqdi. Uning she’rlarida xalqning quvonchi, dardi, orzu-intilishlari va ertangi kunga bo‘lgan ishonchi samimiy ifoda etilgan.Mazkur maqolada Muhammad Yusuf ijodida milliy ruh va vatanparvarlik g‘oyalarining o‘ziga xos badiiy ifodasi, ularning mazmun-mohiyati hamda tarbiyaviy ahamiyati keng tahlil qilinadi. Shuningdek, shoir she’riyatining bugungi kunda ham o‘z dolzarbligini yo‘qotmaganligi, uning asarlari orqali yosh avlod qalbida Vatanga muhabbat, milliy g‘urur va sadoqat tuyg‘ularini shakllantirishdagi o‘rni asoslab beriladi.Muhammad Yusuf

she'riyatida Vatan tushunchasi keng va ko'p qirrali ma'noga ega. U nafaqat ona zaminni, balki til, din, urf-odat, milliy an'ana va qadriyatlarni ham o'z ichiga oladi. Shoirning "Vatan", "O'zbekiston", "Ona yurt" kabi mavzulardagi she'rlari xalq orasida keng tarqalgan bo'lib, ular milliy iftixor va g'urur tuyg'ularini kuchaytirishda muhim rol o'ynaydi. Ayniqsa, uning she'rlarida ona tiliga bo'lgan hurmat, milliy o'zlikni anglash va uni asrab-avaylash g'oyalari alohida urg'u bilan beriladi.

Shoir she'riyatida milliy ruh avvalo o'zbek xalqining turmush tarzi, qadriyatlari, urf-odatlari va ma'naviy dunyosi orqali namoyon bo'ladi. U oddiy insonlar hayotini ulug'lab tasvirlar ekan, xalqning ichki kechinmalarini ham chuqur ifodalaydi. Shoir uchun milliylik faqat tarixiy obrazlar yoki qadimiy qadriyatlarni eslash emas, balki xalqning bugungi hayoti, dardi va quvonchini badiiy aks ettirishdir. Shu sababli uning she'rlarida ona, qishloq, tuproq, non, ota uy kabi obrazlar alohida ramziy ma'no kasb etadi. Bu timsollar orqali shoir xalq ruhiyatining tub ildizlarini ochib beradi.Muhammad Yusuf ijodida Vatan obrazi oddiy geografik hudud sifatida emas, balki muqaddas qadriyat darajasida tasvirlanadi. Shoir uchun Vatan — insonning kindik qoni to'kilgan maskani, bolalik xotiralari mujassam bo'lgan aziz makon, milliy g'urur va ma'naviy tayanch timsolidir. Uning she'rlarida yurtga muhabbat balandparvoz shiorlar orqali emas, samimiy tuyg'ular vositasida ifodalanadi. Shu jihatdan shoirning vatanparvarlik mavzusidagi asarlari kitobxon qalbiga yaqin va ta'sirchan chiqadi.Bundan tashqari, shoir ijodida vatanparvarlik g'oyasi insoniy fazilatlar bilan uzviy bog'liq holda talqin etiladi. U faqat Vatan haqida gapirish bilangina cheklanmay, balki uni sevish, himoya qilish, unga munosib farzand bo'lish mas'uliyatini ham yoritadi. Bu esa shoir asarlarining tarbiyaviy ahamiyatini yanada oshiradi. Uning she'rlari yosh

avlodni halollik, sadoqat, fidoyilik kabi fazilatlar ruhida tarbiyalashga xizmat qiladi.

Shuningdek, Muhammad Yusuf ijodida xalq bilan hamnafaslik, uning dardu quvonchlarini birdek his etish kuchli seziladi. Shoir xalq ruhiyatini chuqur anglagan holda, ularning ichki kechinmalarini sodda, ammo nihoyatda ta'sirchan satrlar orqali ifodalaydi. Shu bois uning ijodi xalq og'zaki ijodi an'analari bilan hamohang bo'lib, milliy adabiyot rivojiga salmoqli hissa qo'shgan.

Xulosa qilib aytganda, Muhammad Yusuf ijodi milliy ruh va vatanparvarlik g'oyalarining yorqin ifodasi sifatida o'zbek adabiyotida muhim o'rin egallaydi. Uning asarlari nafaqat badiiy-estetik qiymatga ega, balki ma'naviy tarbiya vositasi sifatida ham katta ahamiyat kasb etadi. Shoirning samimiy uslubi, xalqona tili va Vatanga cheksiz muhabbati uning asarlarini kitobxon qalbiga yaqinlashtirgan. Uning she'rlari bugungi kunda ham yosh avlodni milliy qadriyatlarga hurmat, Vatanga sadoqat va xalqparvarlik ruhida tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etadi.Shu bois shoir ijodini chuqur o'rganish va targ'ib etish bugungi kunda ham dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Muhammad Yusuf. Saylanma. — Toshkent: Sharq nashriyoti, 2007.
2. Muhammad Yusuf. Ulug'imsan, Vatanim. — Toshkent: O'zbekiston nashriyoti, 2000.
3. Muhammad Yusuf. Erka kiyik. — Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot, 1995.
4. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. — Toshkent: Ma'naviyat, 2008.

5. Qo'chqorov R. O'zbek adabiyoti tarixi (XX asr). — Toshkent: O'qituvchi, 2010.
6. Rasulov A. Badiiy asar tahlili asoslari. — Toshkent: Fan, 2006.
7. Yo'ldoshev Q. Adabiyotshunoslik asoslari. — Toshkent: Akademnashr, 2012.
8. O'zbek adabiyoti darsligi (11-sinf). — Toshkent: Yangiyo'l nashriyoti, 2021.
9. Mardonova Lobar Umaraliyevna. (2024). TARIXIY MANBALARDA AMIR TEMUR OBRAZINING BADIIY TALQINLARI. IMRAS, 7(6), 56–60.
10. ZAMONDOSHLAR, MANGU YASHAGAY. *PEDAGOGS*, *57*(1), 132–138.
11. Mukhtarova, M. S., Namozova, S. B., & Mardonova, L. U. (2023). A Lyrical View of History. *Journal of Law and Sustainable Development*, *11*(12), e2676.
12. Zafariddin Temirov, and Xujanova Nasiba. "The Triumph of Light Over Darkness." *American Journal of Research in Humanities and Social Sciences*, vol. 33, 20 Feb. 2025, pp. 34-37.
13. Dilshoda, A. (2025). MUHAMMAD YUSUF IJODINING ADABIYOTIMIZDA TUTGAN O 'RNI. Global Science Review, 1(1), 388-392.
14. Xurramovna, Q. G., & To'raqulovna, D. M. (2025, December). "FARHOD VA SHIRIN" DOSTONIDAGI ONOMOSTIK BIRLIKLARNING BADIIY-POETIK AHAMIYATI. In *INTERNATIONAL CONFERENCE ON SUPPORT OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*. (Vol. 1, No. 5, pp. 58-61).
15. Saidmuradova, S., & Madina, T. L. (2024). ALISHER NAVOIY SHE'RIYATI POETIKASI. *PEDAGOGS*, *57*(1), 147-152.
16. Farida, X., To'xtayeva, D., Murtazayeva, M., & Abdurahmonova, D. (2025). SAB'AI SAYYOR" DOSTONINING BOBLARI BO'YICHA TAVSIFI. *Shokh Articles Library*, *1*(2).